

VIETNAM BULLETIN

GÜNTHER ANDERS

OVER

AGRESSIE NU

50ct

derde jaargang nr. 16, 18 januari 1969

Verschijnt om de 14 dagen

Redaktie/administratieadres: Vietnam Bulletin. p/a ASVA
Weesperstraat 51. Amsterdam

Redaktie:

Jan Boonstra Benno Groeneveld
M. van Dullemen Tineke Nijenhuis
W. de Graaff Queenie StevensGironummer 1281198. tnv Vietnam Bulletin. Abonnement
f 5,- per half jaar. met stilzwijgende verlenging. Buitenland
f 7,- per half jaar. Losse nummers f 0.50 (België 7 fr.)

visit beautiful vietnam

ABC van de agressies nu

Het stuk dat hieronder volgt - of liever gezegd de verzameling van stukjes - is ontleend aan het boek van Günther Anders 'Visit beautiful Vietnam. ABC der Agressionen heute'. Dit boek bevat overdenkingen over de consequenties die we uit de wirwar van gegevens over de Vietnamoorlog dienen te trekken. Günther Anders is een filosofisch schrijver die zich in het verleden diepgaand met de atoombom heeft beziggehouden. Hij is een Duitser die in 1933 Duitsland heeft verlaten, in ballingschap in Frankrijk en de Verenigde Staten heeft geleefd en nu in Wenen woont. Op zijn naam staan een tiental boeken over culturele onderwerpen (Kafka, Brecht, Grosz) enerzijds en over politiek-morele onderwerpen anderzijds (waarvan de briefwisseling met de piloot die de atoombom boven Hiroshima afwierp, 'Of Limits für das Gewissen', het meest bekende is).

Günther Anders was lid van het Vietnam Tribunaal. Zijn in 'Visit beautiful Vietnam' gebundelde overwegingen dateren uit 1966, 1967 en 1968. Het boek werd na het Tet-offensief afgesloten. 'Visit beautiful Vietnam' is ondanks de Engelse titel in het Duits geschreven en verscheen bij Pahl-Rugenstein Verlag, Keulen. In Amsterdam heeft de boekhandel Tummers (voorheen Urbi et Orbi). Rokin 130, een aantal exemplaren in voorraad.

Red. VB

Medeplichtigen

Onder het hoofd 'Amerika staat niet alleen', brengt de zogenaamd beste krant van Oostenrijk 'Die Presse' op 23-2-1968 een artikel, waarin met groot genoegen over wordt gewezen dat niet minder dan "37 staten de Zuid-vietnamezen" (lees Amerikanen, zie titel) "hulp bieden"; de functie van dit artikel is natuurlijk om ons duidelijk te maken hoe gerechtvaardigd de operaties van de Verenigde Staten in Zuidoost-Azië wel zijn. Waarom het aantal van 37 onze auteur Aloysius Guarghias met zo'n diepe voldoening vervult, is weliswaar niet goed te begrijpen, tenslotte zijn er hier in ons land slechts weinig mensen, ook slechts weinig socialistische, die eraan twifelen, of daartoe in staat zouden zijn, dat alles wat de beschermers van de 'Vrije Wereld' doen de vrijheid ten goede komt en dus goed is - hoe dan ook, de genoemde arme heer Guarghias schijnt zich overbodig zorgen gemaakt te hebben, door te vrezen dat de Amerikaanse genocide in Oost-Azië ook als genocide zou kunnen worden begrepen; en heeft het op grond daarvan van belang geacht dit misverstand te voorkomen - wat hij in het juist genoemde artikel uitvoerig gedaan heeft. De kern ervan is, dat het niet alleen Amerika is dat daarginds in Zuidoost-Azië helpt, maar bovendien nog 37 geallieerden. Achter de nadruk op dit inderdaad indrukwekkende cijfer staat ongetwijfeld de overtuiging dat, wat 37 doen, onder geen omstandigheid fout kan zijn, dat wil zeggen 37 maal zo goed moet zijn als dat wat een enkele doet; kortom: dat een moord moreel meer verantwoord is naarmate er meer medeplichtigen bij betrokken zijn.

De 37ste geallieerde mag door ons ook niet verzwegen worden en dat niet alleen omdat zijn aanwezigheid in Vietnam zeer komisch aandoet, maar vooral omdat de auteur van het artikel, evenals de (door hem geciteerde) staatsman, die verantwoordelijk is voor het zenden van het 37ste hulpcontingent, uit de school van het imperialisme geklapt heeft en wel met een openheid waar de haren je van ten berge rijzen, om niet te zeggen schaamteloosheid, die alle stellingen van communistische, anti-imperialistische theoretici daarbij bleek doet afsteken. Het gaat namelijk om het naar Zuid-Vietnam gestuurde 'tien man sterke vrijwilligerscontingent', bestaande uit officieren van de nationale garde van Nicaragua. Dat die tien man de soep van de imperialistische oorlog niet vet zullen maken, daarover

zal wel niemand, vriend of vijand, van mening verschillen. Maar waarom zijn die tien daar dan wel? Alleen als 'symbolisch contingent', alleen als een groep die door meevechten in Zuid-Vietnam wil of moet bewijzen dat ook zij, respectievelijk hun land, ertoe bereid zijn voor de vrijheid van de wereld bloed te vergieten? Nee. Niet alleen daarom. Eerder, zoals ons de president van Nicaragua (die door de CIA eigenlijk wegens zijn naïviteit onmiddellijk terzijde geschoven zou moeten worden) verklaart, als 'scholingsgroep', omdat "deze uitzending vooral met de belangen van Nicaragua overeenkomt, aangezien het land na de terugkeer van deze tien officieren hun gevechtservaringen goed zal kunnen gebruiken om de eigen communisten... te bestrijden". Met andere woorden: de regering van de Verenigde Staten neemt als bondgenoten die landen die zij indirect beheerst, althans onder controle houdt en waarin zij haar belangen, wanneer die op een goed moment in gevaar mochten komen, het liefst door de militairen uit dat land zou laten verdedigen. Deze militairen geeft Washington 'vrijkaartjes' op de 'school' die Vietnam heet, opdat zij van de Special Forces de anti-guerrillamethodes leren die zij morgen of overmorgen moeten toepassen om de belangen van de VS in hun eigen land tegen vrijheidsstrijders uit hun eigen land te verdedigen. Rusks bekende uitspraak, dat de oorlog in Vietnam een 'test' is, is hier dus in een nieuwe betekenis van toepassing: een 'test' is het nu namelijk in de betekenis van een examenopgave, waarvoor de vooropleiding aangetrokken buitenlandse officieren moeten slagen. Door het onderdrukken en het doden van Vietnamezen leren deze mensen uit Nicaragua het doden van hun eigen landgenoten - die Vietnamezen zijn in zekere zin lesmateriaal, mannequins van het sterven.

"Zeg me", zo zou een hedendaags spreekwoord kunnen luiden, "uit welk land je je medeplichtigen naar Vietnam haalt en ik zal je zeggen welk land je morgen in een 'Vietnam' wilt veranderen."

Dry up the water*

De vernietiging van het land en de liquidatie van de bevolking die de Amerikanen in Vietnam uitvoeren, is voor een groot deel te verklaren uit het feit dat hun tactici langzamerhand de waarheid van de beroemde uit-

*Het water opdrogen

spraak van de Chinese guerrillaleider P'eng Teh-huai: "The people are the water and the guerrilla is the fish and without the water the fish will die", hebben ingezien. Het is geen punt meer: ze weten nu dat iedere guerrilla, aangezien hij van de situatie in zijn land op de hoogte is en door het volk wordt gedragen en ondersteund, superieur is aan iedere kunstmatig opgeleide 'counter-guerrilla', hoeveel geraffineerde handgrepen en infame trucks deze namaakguerrilla's ook geleerd mogen hebben: dat iedere guerrilla 'in het water zwemt', terwijl de counter-guerrilla's nooit in hun element zijn, ja überhaupt geen element hebben. - Dit verschil moesten de Amerikanen dus nivelleren. Wanneer zij te vuur en te zwaard, respectievelijk met gas en napalm, het land systematisch vernietigen, dan gebeurt dat omdat ze het devies hebben: "Dry up the water." In de ogen van de militairen is de vernietiging van het land en het volk niets anders als het gevolg van het militair noodzakelijk opheffen van de tactische voorsprong van de guerrilla op de kunstmatige counter-guerrilla's.

Kus des doods

Jarenlang heeft een aantal van ons intellectuelen op dooi gehoopt en gewerkt aan een vermindering van de spanning tussen Oost en West. Zolang we dat op eigen initiatief probeerden, werden wij land in land uit als 'Ko-Existenzler', ook door onze literaire collega's, gehoord en door officiële instanties zelfs als spelbrekers van de de goden welgevallige Koude Oorlog argwanend bekeken. Maar de afgelopen paar jaar is dat allemaal grondig veranderd. Behalve 'ontmoetingen' en omarmingen schijnen er geen officiële, of althans ambtelijk erkende bezigheden meer te zijn. Nergens meer een plek waar niet iemand bezig is een brug te slaan, of waar niet iemand bezig is, zelfs als er geen rivier is en ook nooit één geweest is, hoort men het gehamer, nergens meer een verstandig mens die nog in staat zou zijn, nee, die het zelfs nog maar zou wenssen, zijn eigen woorden te verstaan; nergens meer een plaats die niet feestelijk in 'plaats van ontmoeting' is herdoopt:

nergens meer een straathoek waar we niet door onze nieuwe intimi op de schouders worden geklopt; nergens meer een ivoren toren waaruit niet de vlag van het engagement wappert; nergens meer een Kremlintorentje waaruit geen jazzmuziek schalt; nergens meer een partijlokaal waarin niet de lof van de een of andere paus wordt gezongen; nergens meer een kerk waarin een atheïst niet minstens op zijn waarde wordt geschat; wat voor onidentificeerbaars ook maar aan de horizon verschijnt - want wat kan het niet blijken te zijn? - kushandjes van hier naar daar en van daar naar hier - kortom, alles is louter vrede.

Jammer alleen dat deze vrede een vrede op bestelling is! Dat wij op bestelling in elkaars armen liggen: en op bestelling de Koude Oorlog omgesmolten hebben! Welke macht heeft ons dit opgedragen? Diegene die er belang bij heeft de hete oorlog, die zij in het Verre Oosten voert, nog heter te maken en te escaleren en eventueel naar China uit te breiden, en die niet wenst in deze bezigheid door een nog zo Koude Oorlog elders gestoord te worden. Met andere woorden: om hun hete oorlog zonder zorgen te kunnen voeren, hebben de Verenigde Staten 'Peace in the Backyard' nodig, een rustig Europa, vriendschap (zij het misschien slechts van tijdelijke aard) tussen de ooste-

**Het volk is het water en de guerrilla is de vis en zonder het water zal de vis sterven"

***"Vrede in de achtertuin"

lijke en westelijke landen van Europa; vooral echter de zekerheid dat Moskou onder geen beding hun aanval op Zuidoost-Azië, of misschien zelfs op China, als aanleiding tot een werkelijk ingrijpen, dus tot een hete Wereldoorlog, zal gebruiken.

Die vrede, waarvan we tot taak gekregen hebben ze veilig te stellen, die is niet alleen niet het tegendeel van oorlog maar de voorwaarde ervoor. Om deze voorwaarde mede tot stand te brengen worden wij, de naïefsten van allen, wij schrijvers uit Kiev en Rome, Sofia en Parijs, Krakau en New York, Praag en Frankfurt in elkaars armen gedreven. Niet opdat we Schillers en Beethovens 'Kus de hele wereld' in praktijk zullen brengen, maar opdat wij en onze medeburgers er niets van merken dat, terwijl wij elkaar omarmen, de onderontwikkelde volkeren hun kus des doods krijgen en opdat geen van ons deze kus des doods verhinderen zal. Wat als een derderangs literaire discussie begon, moet als eersterangs Vietnamoorlog vrucht afdragen. Onze vrede is het scherfje dat wij, zonder het te weten, tot de verwoesting van Vietnam bijdragen.

Onware waarheid

Een groot aantal van onze vrienden, dat de Amerikaanse agressie in Vietnam probeert te bestrijden, gaat nog steeds van de (tot voor kort juiste, nu echter) snel verouderende zoal niet reeds geheel verouderde veronderstelling uit dat oorlogsmisdadigers er onder alle omstandigheden op uit zijn hun misdaden voor de meerderheid van hun tijdgenoten te verbergen of te verloochenen. En dat daarom voor het aan het licht brengen van de waarheid anderen, in dit geval wij, zorg moeten dragen. Wanneer wij, de leden van het Vietnam Tribunaal, de hoofdaangeklaagden uitgenodigd hebben zich voor ons forum te komen verdedigen, dan deden we dat in de eerste plaats omdat iedere beschuldigde de gelegenheid moet worden gegeven zijn standpunt uit te leggen en te rechtvaardigen; bovendien deden we het ook omdat we er nog vanuit gingen dat de aangeklaagden datgene wat zij doen fundamenteel verborgen houden. De weigering vol minachting van de genodigden om de uitnodiging te aanvaarden, schijnt deze veronderstelling te bevestigen. Zelfs de aangeklaagden zelf weten blijkbaar nog niet precies hoe nieuw hun dagelijks gedrag is: dat zij namelijk, in tegenstelling tot politieke misdadigers in het verleden, hun omgeving voortdurend op de meest zorgeloze manier over hun daden op de hoogte houden. Dat niet alleen over hun helden- en misdaden, maar zelfs over hun stupiditeiten (bijvoorbeeld, dat zij in plaats van vreemde burgers per ongeluk hun eigen soldaten met bommen bestoken) - in elk geval hebben zij er geen bezwaar tegen dat hun tijdgenoten over hun gruweldaden worden voorgelicht voorzover zij het informatiebedrijf niet zelf persoonlijk ter hand nemen. Eén voorbeeld uit vele (Newsweek, 24 juli 1967).

Onder de naam 'Operation Dragnet' (treknet, visfuis, uitdrukking voor het samendrijven van verdachte personen) wordt eerst gezegd dat men zich van de gemiddelde Vietcong-man een foute voorstelling maakt. "Een van de meest hardnekkige mythes van de oorlog in Vietnam schildert de gemiddelde Vietcong als een in lompen gehulde, ondervoede kleine guerrillastrijder die rondloert in moeras- of junglegebieden. De werkelijkheid is daarentegen dat de meeste Vietcongs gewoon thuis wonen, waar zij door hun familie gevoed en onderhouden worden. Veel van hen - belastingambtenaren, terroristen en andere leden van het politieke apparaat van de Vietcong - hebben nooit van hun leven een schot op een Amerikaan afgevuurd. Wanneer grotere Amerikaanse legereenheden in zo'n gebied binnendringen, verstoppen de politieke leiders van de Vietcong zich: om op het ogenblik dat de Amerikanen weer weg-trekken opnieuw aan de oppervlakte te komen en het

bestuur over hun dorp weer op zich te nemen." Tot zover geen probleem. Tot op dit moment wordt de schildering noch door bijzondere onwaarschijnlijkheid, noch door een bijzondere boosaardigheid, noch door een bijzondere lust tot zelfbeschuldiging gekenmerkt. Maar nu komt het. Want nu wordt het ombrengen van de bevolking volledig openlijk geschilderd, inderdaad zo openlijk dat wij, die ons geroepen voelen als aanklagers op te treden, door dit verslag vrijwel tot werkeloosheid veroordeeld schijnen te worden.

"De operatie begon", zo meldt namelijk Newsweek-verslaggever Merton Perry, "toen de soldaten en de politie plotseling in helikopters landden en Kin Giao van drie zijden uit van de nabijgelegen bergen afsneden. De legereenheid vormde snel een cirkel om de stad en nadat men had vastgesteld dat er zich geen noemenswaardige Vietcongtroepen of Noordvietnamese soldaten in Kin Giao bevonden, werden de PFF's (de Vietnamese Police Field Forces) de stad in gestuurd. Methodisch onderzochten ze ieder huis door met bamboestokken in de muren en in de bodem te prikken met de bedoeling schuilplaatsen en vlucht tunnels te ontdekken.

Terwijl dat gebeurde, verhoorde de officier van de politietroepen, luitenant Nguyen Le, de bewoners van de plaats. Na een bevredigend onderhoud met een knappe jonge vrouw, volgde luitenant Le haar op haar schreden totdat ze voor een huis stonden. De vrouw wees op het huis en stapte toen achteruit terwijl de politietroepen het gebouw omsingelden. Nadat ze de muren hadden onderzocht, sleepten de manschappen al gauw enige jonge mensen uit een verborgen ruimte en namen ze mee om verhoord te worden.

Daarna werd de jonge verklikster, 'the young lady informant', naar een hut gebracht, in de wand waarvan luitenant Le van binnen een klein gat boorde, waar door de young lady van binnen de buiten langseleide gevangenen kon bekijken en dan diegenen, waarvan haar de verbindingen met de Vietcong bekend waren, kon aanwijzen." En waarom deed ze dat? "Oh" verklaarde luitenant Le, "ze heeft een baby en ik gaf haar te verstaan dat ik haar baby zou afnemen wanneer zij zou weigeren mij te tonen waar de mannen zich verborgen hielden."

Ondertussen waren de mannen van luitenant Le bezig de gevangenen "uit te vragen" (aanhalingstekens ook in het origineel) - door hun hoofden onder water te houden totdat ze bijna stikten, ze dan loslieten om te zien of ze nu bereid waren dingen los te laten. Lang duurde dat niet. Een klatsnate, naar adem snakkende jongeman voerde al gauw luitenant Le's mannen naar een groot huis waar ze nog drie mannen, die zich achter een tussenmuur verborgen hielden, vonden. Deze drie werden eveneens verhoord. Daarna werden de gevangenen, nu zeventien in getal, naar het krijgsgevangenkamp in Bong Son gebracht."

Vrede zij hun as!

Is, wanneer een dergelijk verhaal in een blad met een miljoenenoplage als Newsweek verschijnt - en er zijn maar weinig nummers die niet net zulke artikelen bevatten - is het dan werkelijk nog nodig zijn tijdgenoten hierover voor te lichten, ze wakker te schudden, de daders aan te klagen, ja zelfs hun daden met de hulp van ongelooflijke technische hulpmiddelen en door onderzoeken te bewijzen (zoals tijdens het Vietnam Tribunaal gebeurde, red. VB)?

Ja toch.

En wel daarom omdat dit aan openlijkheid eigenlijk nauwelijks iets te wensen overlatende bericht, met zinswendingen wordt ingeleid, die de walging over het verhaal van het begin af aan vervreemden en verzachten, zo zeer dat er nauwelijks meer iets van overblijft. Met zinswendingen waardoor niet alleen medelijden met de arme, de Vietnamese bevolking bestrijdende soldaten wordt opgeroepen, maar ook bewondering

voor hun bijna wetenschappelijk aandoende, althans klinkende werkzaamheden. "Het blijkt namelijk" zo staat er bijvoorbeeld in de inleiding tot deze reportage "dat het uitroeien van de infrastructuur van de Vietcong in de dorpen een van de meest frustrerende opgaven van deze oorlog betekent."

Daar hebben we het. Nu zien we eens wat voor een ellendig Sisyphuswerk de jongens daarginds, de Amerikaanse (of ze nu zwart of wit zijn), de Zuidvietnamese, de Australische, de Nieuwzeelandse, de Zuidkoreaanse jongens in het belang van de vrijheid hebben te volvoeren - maar ook, wat denkt u wel, werkelijk perfect uitvoeren. Infrastructuren roeien die jongens uit! En dat nog wel in een berucht tropen klimaat! Moesten hun ouders soms in verre junglelanden infrastructuren uitroeien? Moesten die zich soms met zulke zware en frustrerende bezigheden inlaten? En zouden zij daar eigenlijk wel toe in staat zijn geweest? Infrastructuren! Blijkbaar, het woord bewijst het al, een wetenschappelijk werk! En u zelf? Heeft men u misschien dit zware en frustrerende werk ooit laten opknappen toen u nog jong was? Hoe zou u staan te kijken als men u dat werk eens liet doen? Wat een geluk dat u toen jong was en niet nu!

- waaruit niet alleen blijkt hoe de tijden ondertussen zijn veranderd, maar ook waar we de werkelijke schulden moeten zoeken. Want toen waren die Vietcongs, die het uitroeien van infrastructuur noodzakelijk maken, er nog niet! Die zijn het dus die erachter zitten! Maar onze jongens van nu die kunnen er wel tegen op! En zij schrikken er niet voor terug te doen wat gedaan moet worden. En dat kunnen zij ook! Zelfs de coloured boys kunnen het! Ondanks de vreemde woorden 'infrastructure' en 'frustration'! En zelfs Australische en Zuidvietnamese boys kunnen het! Hoed af!

Dit is dus de stemming waarin de Newsweeklezer wordt gebracht, voordat hij het eigenlijke bericht voorgeschiedt krijgt. En die hem ertoe in staat stelt ook de treurigste, zelfs de barbaarste waarheden dapper te dragen. - Want het komt er niet op aan of een verslag waar is of onwaar. - onwaar zal het hierboven geciteerde Newsweekbericht zeker niet zijn geweest - maar ook met welk gebaar waarheden worden opgedist. Wanneer dat gebaar onwaarschijnlijk is, dan wordt daarmee het 'an sich' waarheidsgetrouwe verslag geïnfecteerd en maakt dat mede onwaar.

Dat is de hoogst geraffineerde situatie van nu, waarin men, om te doen alsof men niet liegt, werkelijk de waarheid serveert maar dan op het dienblad van de onwaarheid.

De drievoudige beschadiging

De tientallen jaren durende coëxistentie met gigantische kapitalistische wereldmachten - oorspronkelijk door de klassieke schrijvers van het socialisme niet voorzien - brengt ook de socialistische mogendheden in een zeer twijfelachtige situatie. Omdat ze de onderontwikkelde volken niet eenvoudig aan de zwaarte- en alpersingskracht van het imperialistische kapitalisme kunnen overlaten, zijn ze ertoe gedwongen een concurrentiestrijd met de kapitalistische mogendheden te voeren, een strijd die met socialisme 'an sich' natuurlijk niets te maken heeft. De socialistische mogendheden kunnen zich niet veroorloven zich aan deze concurrentiestrijd te onttrekken. Dit zou neerkomen op een capitulatie nog voordat de strijd begonnen is. Dat de Amerikanen voor iedere dode Vietnamees een som hebben uitgegeven, waarvoor ze (als dat in hun belang zou zijn) jarenlang een paar Vietnamese families zouden kunnen onderhouden, dat is al deprimerend genoeg. Maar het is nog veel deprimerender, dat de socialistische mogendheden, die het imperialisme bevechten, zich ertoe gedwongen zien hun produktiemiddelen en produkten ook te verspillen. De bedragen, die Rusland heeft gestoken

in de raketafweerinstanties en Migs voor Noord-Vietnam, zouden zeker ook voldoende zijn geweest om de Vietnamezen te helpen van de grond te komen. Het is niet genoeg, dat het huidige imperialisme de bevolking van de kapitalistische landen demoraliseert en de bevolking van de aangevallen landen decimeert, het dwingt bovendien de verdedigers van de slachtoffers in een richting waarin men de doelen van het socialisme niet, althans niet rechtstreeks kan bereiken.

Hebt uw vijanden lief

"Join with people" luidt het tweede gebod. "understand their life, use phrases from their language, honor their customs and laws!". En het derde gebod: "Treat women with politeness and respect!" - en het negende: "Reflect honor upon yourself and the USA!"* Regels voor Fullbright-studenten**, hoe zich te gedragen in het dagelijkse leven op de Europese universiteiten? Sterker nog, het zijn citaten uit de officiële gedragscode voor de in Vietnam gestationeerde Amerikaanse GI's.

"Use their language!" Natuurlijk is het een illusie aan te nemen dat Amerikaanse boys, waarvan velen zelfs hun eigen moedertaal gebrekkig beheersen, nauwelijks in Saigon of in een van de door hen verwoeste jungle-dorpen aangekomen, direct in taalgenieën zouden veranderen en van de ene op de andere dag strooien met Vietnamese zinswendingen en spreekwoorden. Maar wat is deze imbeciele illusie vergeleken met de huichelarij die aan de andere geboden ten grondslag ligt? "Honor their laws", etc. Hoe kunnen degenen die men daarheen stuurt om de bevolking te intimideren en te onderdrukken: die men beveelt de rijstogsten te vergifigen; die men toestemming geeft het land te prostitueren: die men heeft opgeleid tot specialisten in het folteren, zodat ze (voor de Rand Corporation en dergelijke ondernemingen) het gegil van de gefolterden op de band kunnen opnemen en (leve de Sociaal-Psycholo-

gie!) deze opnamen kunnen 'analyseren' - hoe kunnen deze arme boys zulke opgaven "with politeness and respect" uitvoeren? En wel zo, dat hun prestaties "reflect honor upon themselves and the United States"?

Ik heb dit jaar door Auschwitz gelopen, langs bergen haar, brillen, koffers, borstels, prothesen - kortom langs het gebergte van de dode dingen die, aangezien zij aan het doodzijn reeds gewend waren, langer bleven bestaan dan hun vermoorde eigenaars. Ik weet wat de Nazi's in Auschwitz hebben aangericht. Maar ik vrees dat zij, vergeleken met die huichelaars, die de hierboven aangehaalde Vietnam-regels hebben geschreven en verspreid, "Ehrenmänner des Grauens" geweest zijn. Ik heb er nooit van gehoord dat men de kampbeambten de regel heeft meegegeven om hun slachtoffers met zijden handschoenen of met respect te behandelen. Nooit, dat het crematoriumpersoneel de plicht had zich te bekommeren om het vertrouwen van hen die zij moesten liquideren en daarom in de omgang met hen hun eigen taal te gebruiken, dus de joden in het Jiddisch het gas in te lokken. Dat niet.

Hoe afschuwelijk ook in Auschwitz tegen het woord van het evangelie "hebt uw vijanden lief" gehandeld is, nog afschuwelijker zijn zij die, hoewel zij dit bloedige handwerk uitoefenen of de nodige bevelen daartoe geven, doen alsof zij het gebod van liefde voor de vijand nakomen en dit zelfs propageren.

*Ga met de mensen om, heb begrip voor hun manier van leven, gebruik uitdrukkingen uit hun taal, heb eerbied voor hun gewoonten en wetten.

Treedt beleefd en met eerbied op tegen vrouwen. Gedraag je zo, dat je de goede naam van jezelf of van de Verenigde Staten niet schaadt.

**Amerikaanse studenten, die een beurs krijgen om aan een Europese universiteit te studeren.

ontwikkelingen in laos

In VB III, nr 9 verscheen een uitvoerig verslag van Le Monde-correspondent Jacques Decornoy over Laos. Decornoy was in mei/juni in de Neo Lao Haksat-gebieden. Geheel Laos dat zich in handen van de Neo Lao Haksat bevindt (= 2/3 van het land), wordt reeds sinds mei 1964 door de Amerikanen gebombardeerd. Officieel heet het dat alleen de bevoorradingsweg van Noord- naar Zuid-Vietnam zou worden gebombardeerd. Dat dit een leugen is, is zo langzamerhand uit meerdere verslagen bekend: ook de provincie Sam-Neua en zelfs nog noordelijker gebieden, honderden kilometers ten noorden van het meest noordelijke punt, dat als beginpunt van de 'Ho Tsji Minhroute' op Amerikaanse kaarten is te vinden, staan aan deze bombardementen bloot. In onderstaande berichten wordt de officiële versie steeds herhaald. Na de beperking van de bombardementen op Noord-Vietnam nam het aantal bombardementen op Laos toe (zie VB III, nr 6). Na de volledige stopzetting van de bombardementen is dat opnieuw gebeurd: de in Thailand gestationeerde bommenwerpers mogen blijkbaar niet 'werkeloos' zijn. (Red. VB)

"In een artikel van zijn correspondent in Washington schrijft de New York Times zaterdag dat volgens een hoge functionaris in de hoofdstad de Amerikaanse luchtmacht haar aanvallen op Laos zou kunnen verdrievoudigen." (Le Monde, 3/4-11-'68)

"Saigon, 5 november (AP). Ongeveer 300 Amerikaanse bommenwerpers vallen iedere dag Noordvietnamese konvooien aan, die zich naar Zuid-Vietnam begeven via de 'Ho Tsji Minh-piste' die door Laos loopt, zo verklaart men in militaire kringen in Saigon. De luchtaanvallen op Laos zijn sedert president Johnson het staken van de bombardementen op Noord-Vietnam bevolen heeft, verhevigd. Een honderdtal bommenwerpers van de marine zijn bij de operaties boven Laos betrokken." (Le Monde, 6-11-'68)

"B-52 bommenwerpers gaan door met het doen van aanvallen, vooral in het gebied rond Saigon. Volgens het persbureau UPI komen deze reuzentoevellen

steeds vaker in actie boven Laos, tegen de 'Ho Tsji Minh-weg'. Vierhonderd vliegtuigen van allerlei types bombarderen op dit moment iedere dag Laos.

(Le Monde, 14-11-'68)

"Soth Petrasy, de permanente vertegenwoordiger van de Pathet Lao in Vientiane, heeft woensdag verklaard dat de Amerikanen sinds 1 november het aantal bombardementen op de gebieden, die in handen van Laotiaans extreem links zijn, hebben verdubbeld. Sinds die datum, zo verklaarde hij, hebben de Amerikaanse vliegtuigen iedere dag 200 tot 250 vluchten uitgevoerd boven Pathet Lao-gebieden."

(Le Monde, 22-11-'68)

"Het persagentschap van de Pathet Lao heeft bekend gemaakt dat sinds 1 november, de datum dat de bombardementen tegen Noord-Vietnam zijn stopgezet, Amerikaanse bommenwerpers tienduizend bombardementsvluchten hebben uitgevoerd. 14.000 ton explo-

sieve bommen hebben afgeworpen, evenals grote hoeveelheden napalm en fragmentatiebommen. Vorige week had de Pathet Lao in een aan de beide presidenten van de Conferentie van Genève (de Sovjet-Unie en Engeland) gericht telegram, gesignaleerd dat het aantal raids gedurende de eerste veertien dagen van november was verdubbeld.

De Pathet Lao noch zijn persagentschap geven in hun verklaringen een overzicht van de slachtoffers van deze bombardementen, maar volgens het Centraal Comité (van de Neo Lao Haksat, in deze berichten bij zijn oude naam Pathet Lao genoemd, red. VB) zijn 35 burgers gedood op 5, 6 en 7 november bij aanvallen op dorpen ten oosten van Savannakhet. In de provincie Xieng-Hoang, ten noordoosten van Vientiane, zijn drie gehuchten met de grond gelijk gemaakt en acht burgers gedood tijdens bombardementsvluchten tussen 1 en 17 november, aldus het agentschap.

De twee verklaringen zeggen verder, dat de Amerikaanse luchtmacht zijn besproeiingsvluchten met chemische middelen over akkers heeft opgevoerd en 'op deze wijze grote in cultuur gebrachte gebieden vernietigt'." (Le Monde, 29-11-'68)

"De gevechten op de grond gaan ondertussen op bescheiden schaal verder. In het voorjaar werd door de Neo Lao Haksat een Meo-basis in de provincie Sam Neua, Pha Thi, veroverd. In juli werd Lao Ngam, een plaatsje in het zuiden van het land op het Boloven plateau veroverd." (Le Monde, 1 en 4-8-'68)

"Eind oktober verklaarde prins Souvanna Phouma, leider van de regering in Vientiane, dat de activiteiten van de tegenpartij de laatste maanden minder waren geworden." (Le Monde, 27/28-10-'68)

Politieke oplossingen

Van beide zijden zijn er enige pogingen ondernomen om tot een politieke oplossing van het conflict te komen:

"Hanoi, 28 november (AFP). De Pathet Lao, Laotiaans extreem links, heeft in een nieuw twaalf punten tellend programma opgeroepen 'de Amerikaanse imperialisten en hun knechten te verslaan' en 'een vreedelievend, onafhankelijk, neutraal, democratisch, weer verenigd en welvend Laos op te bouwen'.

In een, op een in 'bevrijd gebied' gehouden congres

BELANGRIJKSTE GEBEURTENISSEN

- 24 november: Minister Clifford van Defensie verklaart dat beëindiging van de Vietnamese oorlog geen verlaging van het militaire budget ten gevolge zal hebben: "We moeten miljarden dollars blijven uitgeven om ons overwicht in klassieke wapens en atoomwapens te handhaven", zo zegt hij.
- 25 november: Twee Amerikaanse vliegtuigen (één verkenningssvliegtuig en een begeleidingstoestel) worden boven Noord-Vietnam neergeschoten. In Moskou wordt een nieuw akkoord tussen de USSR en Noord-Vietnam getekend.
- 26 november: Amerikaanse mariniers dringen de gedemilitariseerde zone binnen.
- 27 november: Na lange onderhandelingen met de Amerikanen gaat de regering van Saigon ermee akkoord deel te nemen aan de Parijse besprekingen. Vice-president generaal Ky zal toezicht houden op de Zuidvietnamese delegatie. Saigon en Washington zijn overeengekomen het NBF niet als afzonderlijke partij te beschouwen. Gevechten in Tay-Ninh. 600 ton bommen uit B-52 bommenwerpers boven de provincie Quang Nam. Ton That Tien, Saigons minister van voorlichting, biedt ontslag aan (hij was een tegenstander

aangenomen document, dat afgelopen dinsdag in Hanoi is gepubliceerd, besteedt de Pathet Lao aandacht aan deze brede unie door een programma te ontwerpen dat zeer gematigd, liberaal en soepel is.

Als eerste punt noemt het document als het belangrijkste doel: respect en handhaving van de troon. Het programma roept op personen, soldaten, politieagenten en beambten van de regering in Vientiane, die het 'eens zijn met de strijd tegen de Amerikaanse agressie' en 'actief samenwerken met de krachten en mensen die gebroken hebben met de organisaties beheerst door de Americano-marionetten' goed te ontvangen en actief te ondersteunen.

In het document wordt de vorming voorgesteld van een regering van nationale en democratische eenheid (die al tweemaal in Laos is opgetreden en er, officieel althans, nog steeds is, red. VB) en de organisatie van 'vrije verkiezingen op het niveau van gehuchten en dorpen' en 'algemene verkiezingen om een Assemblee te kiezen die werkelijk de belangen van het volk vertegenwoordigt'." (Le Monde, 29-11-'68)

"Vientiane, 23 december (AFP). 'Zodra de oorlog is afgelopen, zijn de Neo Lao Haksat-ministers welkom wanneer ze hun posten in het kabinet van nationale eenheid weer willen innemen' heeft afgelopen zaterdag prins Souvanna Phouma in een interview met een correspondent van de Japanse televisie verklaard. Hij heeft verduidelijkt dat 'de luchtmacht van de regering de door de communisten bestuurde gebieden bombardeert, alleen maar omdat daar Noordvietnamese troepen zijn'." (Le Monde, 24-12-'68)

"Lao ambtenaren schatten dat niet minder dan 600.000 mensen - een kwart van de bevolking - de gebieden waar de oorlog woedt, hebben verlaten" zo schrijft het Amerikaanse (regeringsgezinde) blad National Geographic (december '68). 'Als zij in door communisten bestuurd gebied blijven, beschouwt de Koninklijke Laotiaanse Luchtmacht ze als vijanden, die gebombardeerd worden'."

De uitdrukkingen 'regeringsluchtmacht' en 'Koninklijke Laotiaanse Luchtmacht' zijn eufemistische betitelingen voor vliegtuigen, die misschien Laotiaanse kentekens hebben, maar verder van Amerikaanse makelij zijn en in de meeste gevallen door Amerikanen of Thais gevlogen worden. (Red. VB)

van 24 november 1968 tot 8 januari 1969

- van de stopzetting van de bombardementen op Noord-Vietnam).
- 28 november: Noord-Vietnam maakt bekend de Saigon-delegatie op de conferentie te zullen negeren.
- 1 december: Rusk vraagt de USSR gebruik te maken van haar invloed om vrede te bespoedigen. Harriman arriveert in de VS.
- 2 december: President Thieu maakt een wapenstilstand van 24 uur tijdens kerstmis bekend.
- 4 december: Johnson verklaart: "We moeten de mensen bevrijden van geweld en van de dreiging van geweld."
- 5 december: Harriman en Vance zullen, na de ambtsaanvaarding van Nixon, als onderhandelaars vervangen worden. Als opvolger van Harriman wordt Cabot Lodge genoemd.
- 6 december: Het NBF kondigt met kerstmis en nieuwjaar een bestand van elk drie dagen af.
- 7 december: Provincies op 100 kilometer vanaf de 17e parallel gebombardeerd, aldus Hanoi.
- 8 december: De delegatie van Saigon, die onder leiding zal staan van Phan Dang Lam en Buu Diem, arriveert in Parijs.
- 9 december: 1000 ton B-52 bommen op Zuid-Vietnam

in één nacht.

10 december: De Amerikaanse minister van Defensie, Clifford, verklaart dat de staking van de bombardementen op Noord-Vietnam geen verhoging van de Amerikaanse verliescijfers te zien heeft gegeven.

11 december: Het NBF maakt bekend dat Tran Buu Kiem leider van de NBF-onderhandelingsdelegatie zal zijn.

12 december: De Amerikaanse gevangenen in de DRV zullen (voor het eerst) met kerstmis post en pakketjes kunnen krijgen.

13 december: Onderhandelingen tussen de VS en Noord-Vietnam over procedurekwesties duren voort: hoofdwistpunten zijn de vorm van de tafel en de loting van de volgorde van de sprekers (tussen 2 of 4 briefjes). Achtergrond van deze schijnbaar kinderachtige twistpunten is de status van het Nationaal Bevrijdingsfront bij de besprekingen: als zelfstandige partner of als onderdeel van de Noordvietnamese 'partij'. Noord-Vietnam en het NBF hebben er (reeds lang) in toegestemd dat Saigon als aparte delegatie aan de besprekingen deelneemt.

In Washington verklaart Melvin Laird, de toekomstige Amerikaanse minister van Defensie, te hopen dat de Vietnamese oorlog niet meer op de volgende defensiebegroting, die in juli 1969 wordt ingediend, zal voorkomen. Volgens de Amerikanen hebben de tegenstanders vanaf 1961 422.979 doden verloren.

15 december: Een NBF-offensief tegen Saigon (dat daar gedurende de laatste tien dagen verwacht wordt vóór de 20ste december) zal niet tot het afgelasten van de besprekingen in Parijs leiden, aldus Clifford.

16 december: Voor het eerst wordt bekend gemaakt dat het NBF over volksrechtbanken beschikt. In het uiterste zuiden van Zuid-Vietnam, in Camau, zijn twee mensen ter dood veroordeeld. Zeven Noordvietnamese 'mariniers' door de VS vrijgelaten. 1200 ton bommen van B-52 boven Zuid-Vietnam. NBF-delegatieleider, Tran Buu Kiem, arriveert in Parijs.

17 december: Het Russische blad Za Roubejom schrijft dat de afgelopen drie jaar 3000 Russische technici naar Noord-Vietnam zijn gestuurd. In 1969 zullen 6000 Noordvietnamezen in de USSR worden opgeleid.

18 december: Saigon breidt het kerstbestand niet uit. 80.000 liter benzine gaat in vlammen op bij NBF-aanval op hoofdkwartier 25ste Zuidvietnamese infanteriedivisie.

19 december: Het NBF stelt een ontmoeting voor tussen zijn officieren en Amerikaanse afgevaardigden in Tay Ninh tijdens het kerstbestand om te onderhandelen over vrijlating Amerikaanse gevangenen. Washington waarschuwt Hanoi dat een offensief tegen Saigon ernstige gevolgen zou hebben. Volgens de Noordvietnamezen zou dit gepaard zijn gegaan met het dreigement dan de bombardementen op Noord-Vietnam te hervatten. Washington ontkent dit.

20 december: 8ste verjaardag NBF. In Saigon verschijnen NBF-vlaggen. Het NBF vraagt de VS, in Saigon een vredesregering te vormen.

21 december: Ky erkent dat het NBF een 'realiteit' is. Hij wil direct contact tussen het NBF en Saigon.

23 december: Ky keert terug naar Saigon.

24 december: Driedaags kerstbestand van het NBF begint. Zuidvietnamezen en Amerikanen handhaven bestand van één dag. In een kerstboodschap aan de Amerikaanse troepen verklaart president Johnson dat hij 'bewondering' en 'tevredenheid' koestert over zijn troepen. In Saigon vredesdemonstratie onder leiding van katholieke priester;

80 demonstranten worden gevangen genomen. 25 december: Samenkomst NBF-Amerikanen in Tay Ninh. Gesproken wordt over procedurekwesties. B-52 bommenwerpers hervatten na bestand van VS onmiddellijk bombardementen.

26 december: Het NBF hervat zijn aanvallen. De Amerikanen gebruiken sinds enige tijd bommen van 10.000 pond (ongeveer 4,5 ton). de zwaarste bom uit hun 'conventionele' arsenaal, die tienmaal zwaarder is dan de bommen waarmee de B-52 bommenwerpers gewoonlijk worden geladen. Volgens de Amerikanen zouden deze bommen voor 'technische' doeleinden worden gebruikt, bijvoorbeeld het scheppen van landingsplaatsen in de jungle.

27 december: Premier Tran Van Huong maakt bekend dat Saigon geen bestand ter gelegenheid van het nieuwe jaar zal afkondigen. Cyrus Vance keert na afwezigheid van een week, terug in Parijs.

28 december: De Amerikanen ontruimen hun mariniersbasis Camp Carroll, 20 km ten zuiden van de gedemilitariseerde zone. In dit gebied wordt nauwelijks meer gevochten.

29 december: Volgens een opiniepeiling is 59% van de Amerikanen van mening dat de regering in Saigon een vreedzame regeling tegenhoudt.

30 december: Het NBF begint de tweede driedaagse staakt-het-vuren-periode.

1 januari: Tweede ontmoeting NBF-Amerikanen in Tay Ninh; 3 Amerikaanse gevangenen worden door het NBF vrijgelaten. B-52 bommenwerpers, opererend vanaf Guam, Okinawa en Thailand hebben in 1968 630.000 ton bommen afgeworpen.

2 januari: Voor het eerst sinds 19 december wordt in Parijs weer overleg gevoerd. Cyrus Vance stelt zes vormen van onderhandelingstafels voor, alle uitgaande van het principe van onderhandelingen tussen twee 'partijen'. In 1968 14.521 Amerikanen gedood en 92.564 gewond, vrijwel evenveel als in de voorafgaande jaren samen. Aan Saigonzijde 17.486 doden en 57.718 gewonden. Alles volgens eigen opgaven.

3 januari: Bijeenkomst Zuidvietnamese bisschoppen in Saigon. Zij spreken zich uit tegen een 'onrechtvaardige vrede'. De gematigde katholieken hebben met de Boeddhisten van Tri Quang overeenstemming bereikt om actie voor de vrede te voeren. Op 12 januari willen zij een 'grote volksconferentie' houden.

4 januari: Nixon benoemt Henry Cabot Lodge tot opvolger van Averell Harriman als leider van de Amerikaanse onderhandelingsdelegatie in Parijs. Cabot Lodge was tussen '63 en '64 en tussen '65 en '67 ambassadeur van de VS in Saigon.

5 januari: Geruchten over op handen zijnde wijzigingen in de Zuidvietnamese regering.

6 januari: Le Min Tri, minister van Onderwijs van de Saigonregering, slachtoffer van een bomaanslag. Hij overlijdt. Zeer talrijke bombardementen met B-52 bommenwerpers.

7 januari: Situatie op de grond is al enige tijd zeer rustig.

MEDEDELINGEN

Het NATIONAAL COMITE VIETNAM (secr. 1ste Helmersstraat 112, Amsterdam) maakt bekend dat in oktober door Ds Ruys en Piet Nak in Berlijn 575.000 kininetabletten zijn overhandigd ten behoeve van Noord-Vietnam en het Bevrijdingsfront. Giften voor medische hulp blijven welkom op postgiro: 1520600 tnv voorz. NCV.

'VRIJWILLIGE BELASTING'. Enige mensen in Drente hebben het besluit genomen tweemaal per jaar een gift over te maken als een soort 'vrijwillige belasting' zolang de Nederlandse regering in gebreke blijft hulp te geven aan de Democratische Republiek Vietnam. Gif-

ten bestemd voor de leniging van de nood ontstaan door de oorlogshandelingen en, na de oorlog, als bijdrage voor de wederopbouw.

Bedragen kunnen op elke willekeurige Nederlandse bank worden overgemaakt naar de CESKOSLOVENKA OBCHODNI BANKA, Prikopy 14, Praha 1, met vermelding: ten gunste van de Embassy of de DR Vietnam, V. Tisine 2, Praha 6. De ambassade in Praag is op de hoogte van de actie en zorgt voor een nuttige bestemming van de gelden.

De initiatiefnemers van deze actie (p/a Kerkstraat 4, Peize-Drente) roepen op hun voorbeeld te volgen.

MEER DESERTIES IN ZUIDVIETNAMESE LEGER

door Peter Braestrup (Intern. Herald Tribune 27-12-'68)

Blijkbaar als gevolg van de snelle recruterings is het aantal deserties in het Zuidvietnamese leger volgens geallieerde militaire woordvoerders de laatste zes maanden sterk gestegen. Sedert 1 januari zijn meer dan 250.000 man onder de wapenen geroepen, waarvan de meesten tijdens de algemene mobilisatie in de zomer en herfst. "De meeste deserties vinden plaats in de eerste zes maanden van de dienst", aldus een woordvoerder. "Als een soldaat dat eenmaal achter de rug heeft, en is gewend aan het leven in het leger, de afwezigheid van zijn gezin, de afstand van zijn huis, dan haalt hij het verder meestal wel."

De grote toeloop van vrijwilligers en dienstplichtigen dit jaar heeft het percentage nieuwelingen met minder dan zes dienstmaanden sterk doen toenemen. Duizenden hebben zich aan de dienst onttrokken en hoewel er belangrijke vorderingen zijn gemaakt, zijn de oude problemen van het moreel van het Zuidvietnamese leger, zoals ongeregeld verlof, lage soldij en moeilijke

heden bij het vervoer, nog niet opgelost.

Het aantal deserties zoals die volgens Vietnamese regels worden omschreven, bedroeg de afgelopen zes maanden gemiddeld ongeveer 13.000 per maand, tegen 6.000 in mei jl. Ook het 'netto' aantal deserties (het aantal deserteurs verminderd met het aantal dergenen die naar hun eenheden zijn teruggekeerd) is sterk gestegen. Dit 'netto' aantal bedroeg de laatste zes maanden gemiddeld 11.000, tegen 3.000 in mei en 5.000 in februari jl. In deze twee maanden vonden er in tegenstelling tot de laatste tijd vrij hevige gevechten plaats. (...)

Het totale aantal deserties voor 1968 zal zeker groter zijn dan de 76.000 die door het Pentagon voor 1967 zijn opgegeven. Het zal in de buurt komen van het getal van 116.000 voor 1966. Volgens een Zuidvietnamese woordvoerder zijn er in het verleden tussen de 30.000 en 40.000 'netto' deserties per jaar geweest, maar dit jaar worden er meer verwacht.

EEN PAAR CIJFERS OVER DE TOTALE KOSTEN VAN ONZE LUCHTOORLOG TEGEN NOORD-VIETNAM

Nu de bombardementen op Noord-Vietnam, althans voorlopig, zijn gestaakt, hebben we de persafdeling van het Pentagon opgebeld voor de cijfers wat het allemaal gekost heeft. Het Pentagon probeert deze cijfers te verbergen door de cijfers van beide Vietnams bij elkaar te stoppen.

Het cijfer dat ons het meeste heeft ontzet, was het totale tonnage van op Vietnam, Noord- en Zuid- samen, afgeworpen bommen tot eind oktober. Men gaf ons het cijfer van 2.948.057 ton. Toen we om vergelijkende cijfers vroegen, kregen we te horen dat tijdens de Tweede Wereldoorlog, in Europa en in Azië samen, 2.057.244 ton was afgeworpen. Dus we lieten op Vietnam bijna 50% meer bommen vallen dan op heel Eurazië en de Stille Oceaan.

Het totaalcijfer voor Korea, Noord- en Zuid- samen, tijdens de Koreaanse oorlog was 635.000 ton. Op Vietnam lieten we vijf keer zoveel vallen. We vroegen het Pentagon hoe we de kosten moesten berekenen en kregen te horen, dat dat ongeveer 50 dollarcent per pond was. Dat betekent dat de bommen alleen 3 miljard dollar hebben gekost. Toen we vroegen of het meeste hiervan op Noord-Vietnam was gegooid, kregen we te horen dat slechts ongeveer 1/5 op Noord-Vietnam was afgeworpen. Dat betekent dus 600 miljoen dollar. Tot 29 oktober hadden we 914 vliegtuigen en 10 helikopters boven Noord-Vietnam verloren (de gevechtsverliezen voor dezelfde periode in het Zuiden bedroeg 315 vliegtuigen en 906 helikopters). Een aanvals- of

gevechtsvliegtuig kost gemiddeld ongeveer 2 miljoen dollar, een helikopter ongeveer een kwart miljoen. Dus je kunt nog eens 2 miljard dollar voor vliegtuigen en helikopters optellen bij de kosten van de gevechten boven het Noorden. Dan krijg je een totaal van 2.600.000.000 dollar voor het bombarderen van het Noorden.

Maar hiermee zijn we er nog niet. Er is nog een categorie van vliegtuigverliezen, die niet te danken is aan luchtafweergeschut of aan vijandelijke vliegtuigen. Dat zijn de vliegtuigen die door mortiervuur worden getroffen, bij ongelukken beschadigd of op andere wijze in Vietnam verloren gaan. Het totaal voor beide Vietnams in deze categorie bedraagt 1198 vliegtuigen en 1214 helikopters. Ruwweg zijn de kosten nog eens 2 miljard dollar voor de vliegtuigen en 300 miljoen dollar voor de helikopters. Wanneer we hiervan de helft aan de luchtoorlog tegen het Noorden moeten toeschrijven, zou dit de totale kosten van de aanvallen op het Noorden op 3.750.000.000 dollar brengen. Hierbij moeten nog de kosten van de verloren piloten gerekend worden. Het Pentagon heeft bekend gemaakt dat 'meer dan' 450 piloten bij de luchtoorlog boven het Noorden gedood of vermist zijn. De gemiddelde kosten voor training van een moderne gevechtspiloot bedragen 450.000 dollar. Dat is nog eens 202 miljoen, waardoor het totaal op bijna 4 miljard dollar komt. Nog nooit is zoveel geld weggegooid voor zo'n slechte zaak.

(I. F. Stone's Weekly, 18-11-'68)